

Delavec izbaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark. za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi črtami vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavih po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane petič vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Požar se veča.

Z napetostjo in vznemirjenostjo opazuje ves svet priprave, sklepe v obeh taborih svetovne vojne. Pripravljanja so velikanska in s tesnobo v srcu pričakuje človeštvo odločitve, ki jo pripravljajo stranke z vsemi mogočimi pomočki in strastjo. Boji so se razvijali, bili so velikanski uspehi, toda ni še dovolj. Sedaj se bojišče le še poveča, novi mednarodni zapletljivi nastajajo in prav mogoče je, da vstopijo v vojno še nekatere države. Kako grozovita utegne postati zadnja faza bojevanja za evropske narode!

Ko je predsednik Zedinjenih držav objavil svetu mirovno spomenico, smo to spomenico smatrali kot resen korak, ne pa kot staro diplomatično zvijačo. Če je predsednik največje demokratične države govoril o miru, ni mogel nihče misliti, da misli ta reprezentant prav takrat, ko govori o miru, najbolj na vojno. Wilson je priporočal kompromisni mir. Kompromisni mir seveda ni nikomur prijeten, pa če bi se bila vojna končala brez zmagovalcev in premagancev, in bi bil sporazum pričel pogajati se, bi bil mir mogoč, ker bi bilo v tem primeru sovražstvo mnogo manjše in spravljivost lajša ter bi se bilo lažje ustanovilo ravnotežje med državami in njihovimi interesi. Sklenili bi bili mir, ki bi bil kolikortoliko pravično razdelil koristi zemlje med posamezne države.

Ker se to ni zgodilo je diplomatični mir skoro popolnoma izključen, zakaj nasprotje in sovražstvo med vojujočimi se je še poostriilo in utegne napraviti mir res le orožna sila. To dejstvo ni razveseljivo z moralnega stališča, toda samoobramba je naravni zakon vsega stvarstva, zato gre drama svojo pot in aktualno ostane le: poraz ali zmaga. Zmaga in poraz sta pa stvari, ki orjeta v človeške duše globoke brazde, iz katerih vzklijeta prevzetnost in sovražstvo. Odklonitev mirovne ponudbe je torej zločin in signal za strahoviti končni boj, ki utegne donesti le usodni uspeh.

Sporazum blokira osrednje države že več nego dve leti. To je tudi kos vojne. Proti tej vojni se Wilson ni izjavil, dasi ni človekoljubna. Osrednje države so sedaj pričele vračati lakoto z lakotjo. V načinu tega boja je pa razlika. Osrednje države so namreč jele blokirati Anglijo, Francijo in Italijo s podmorskimi čolni. Blokada je torej v obeh primerih enaka, le pomočki so različni. Anglija ni raztegnila svoje blokade le na osrednje države marveč tudi na nevtralne dežele, čemur po mednarodnem pravu ni bila upravičena. Neutralsci se temu niso uprli, ker so bili preslabotni in drugi pa so se polakomnili bogatih angleških nagrad. Nasprotno se je pa morala evropska trgovina popolnoma ustaviti. Da se odpravita pristranost, se je iznašlo novo orožje, podmorski čoln. Ker porablja Anglija ne le svoje ladje, marveč tudi ladje nevtralcev za svojo preskrbo, so se odločile osrednje države, da popolnoma blokirajo države sporazuma ter s tem odvrnejo tudi nevtralne ladje, da ne bodo zalagale sporazuma z blagom, živili in municijo.

To se pa seveda tiče kupčije, ki jo imajo neutralsci s sporazumom. To je novi konflikt, ki je nastal med vojujočimi in neutralsci.

Razumljivo je, da je Zedinjenim državam, tej veliki, ošabni državi, težavno se ukloniti, ter pridržati svoje ladje doma. Amerika se lahko izgovarja, da ni nikomur ničesar storila, torej tudi ni pravično, da jo zadevajo posledice sovražnosti. Pozabiti se pa ne sme, da se je Nemčija glede podmorskih čolnov že enkrat uklonila Ameriki, v nadi, da bo Amerika prisilila tudi sporazum, da odneha v blokadi ter se s tem prepreči nevarnost lakote. To bi bilo umestno in pametno. Zakaj le tako bi se bil dal doseči kompromisni mir, ki ga je priporočal Wilson, ker bi ne bilo mogoče izstradati ne Nemčijo, ne Anglijo in ne premagati Anglijo na morju in Nemčijo ne na kopnem.

Zedinjene države so prekinile diplomatične zveze z Nemčijo. S tem je šele pretrgano prijateljstvo. Pričetek sovražnosti to še ni. Toda že se opaza, da napenjajo nekateri vse svoje sile, kako spravijo Zedinjene države v vojno, tako da se s tem utegne razširiti požar svetovne vojne na vse dele sveta. Današnji rod, mora torej doživiti največjo strahovitost, ki je sploh kdaj zadela človeški rod.

Naredba glede varstva najemnikov.

V varstvo najemnikov stanovanj in obrtovališč je vlada izdala posebno naredbo po § 14. Njene določbe pa ne stopijo neposredno in takoj za vse kraje in ozemlja v veljavo, marveč le za tiste okraje in kraje, ki jih določi posebna naredba justičnega in ministra za javna dela, ker so se v dotičnih krajih najemnine izredno podražile ali se utegnejo podražiti.

Naredba velja za najemnino stanovanj, obrtovališč, če najemnina z drugimi pristojbinami (najmarino, šolsko doklado, odškodnino za rabo vrta itd.), ne presega v naredbi določeno najvišjo letno mejo. Kraji so razdeljeni na štiri razrede, ki veljajo pri odmeri aktivitetnih doklad za državne uradnike. V varstvo najemnikov malih in srednjih stanovanj prepoveduje naredba neopravičeno zvišavati najemnino in omejuje pravico odpovedati stanovanja.

Najemnina se sme zvišati le toliko, kolikor je utemeljeno v zvišanju rednih letnih vzdrževalnih in upravnih stroškov, v javnih davkih, ki jih treba plačevati od hiše ali v obrestni meri in pristojbinah za hipoteke na hišah. Kot podlaga služi najemnina, ki jo plačuje najemnik ali jo je plačeval zadnji najemnik. Za hiše, ki dobe stavbeno dovoljenje šele po razglasu te naredbe, ne veljajo te določbe.

Svojcem mobiliziranih ali v vojaško službovanje poklicanih v zmislu vojno datvenega zakona, se starina tudi v omenjenih mejah ne sme povišati, če svojci prejemajo državni stanarinski prispevek ter bi bili s tem ogrožani. Dogovori glede najemnine, ki bi presegali to mejo, so

neveljavni. Prostovoljno plačani večji znesek se more v teku enega leta zahtevati nazaj. Odpovedati se vnaprej zahtevku po povrnitvi, ni dopustno. Zvišanje najemnine, ki je bilo dogovorjeno že pred razglasom naredbe za poznejši rok, ne spada pod določbe te naredbe.

Odpoved stanovanja je dovoljena samo iz važnih vzrokov, n. pr. če stranka ne plača pravočasno stanarine, če se brani plačati dovoljeno povišanje, če se nedostojno obnaša, da s tem greni sostanovalcem bivanje v hiši in dr.

Naredba prepoveduje dalje zvišanje obresti za hipoteke na hišah do 31. decembra 1918. Ali je zvišanje najemnine opravičeno ali ne, o tem razsoja stanarinski urad, kjer ga pa ni, pa okrajno sodišče.

Stanarinske urade morajo osnovati mesta z lastnim statutom in občine, ki so imele ob zadnjem ljudskem štetju nad 20.000 prebivalcev.

Izšla je tudi že naredba, ki določa kraje, ki spadajo za sedaj pod zaščito naredbe v varstvo najemnikov. Ti kraji so: Dunaj, Dunajsko Novo mesto z okolico, Sv. Hipolit z okolico, Linc, Urfahr, Steyr, Gradec, Maribor, Ljubljana (policijsko območje) in Plzen.

O internacionali.

Kaj je z internacionalo? Ali je pričakovati, da se v bližnji bodočnosti skliče mednarodni kongres ali ne? Tako se vprašuje socialistično delavstvo. Ali so mogoča skupna posvetovanja? Ali obstajajo res taka nasprotstva med socialističnimi strankami raznih narodnosti kakor pisarijo dannadan najraznovrstnejši časniki meščanskih, zlasti klerikalnokapitalistiških strank?

Dopisnik iz Amsterdama pravi v berlinskem »Vorwärtsu«, da je skupno zborovanje socialistične internacionale res odvisno od raznih okoliščin, med katere spada tudi dovolitev potnih listov k takemu zborovanju, ki jih morajo dati razne vlade ob sedanjih izrednih razmerah. Amerikanski socialisti predlagajo kongres mednarodnega odbora, in vse socialistične stranke so se takorekoč izrekle za kongres. Prav zanimivo je torej, kakšno stališče zavzemajo socialistične stranke po posameznih deželah napram kongresu. List »Socialiste Belge« z dne 20. januarja navaja o tem pregled, kateremu dostavlja »Vorwärts« še stališče socialističnih strank v vojujočih državah. Po tem poročilu so se izrekle:

A. Neutralske dežele:

Za kongres internacionale: Holandska, Švica, Španija, Danska, Švedija, Norvegija, Zedinjene države, Argentinijska, Urugvaj; proti sklicanju ni nobena nevtralna dežela.

B. Vojujoče dežele:

Za sklicanje kongresa so osrednje države: Nemčija, Avstrija in Čehi, Ogrska, Bulgarija ter ententine dežele Poljska, Finska, Rusija, Italija, Portugalska, Srbija, Rumunija, Kanada, Avstralija, Nova Zelandija, Južna Afrika.

Pogojno proti sklicanju skupnega kongresa so ententne države: Francija (zahteva naj Nemčija prej pove svoje vojne smotre), Anglija (podpira francoski predlog), Belgija (nekaj sodrugov zahteva, naj Nemčija prej opusti Belgijo).

Ta predlog nam dokazuje, da so socialisti po vseh nevtralnih deželah za takojšnje sklicanje mednarodnega kongresa.

Od vojujočih dežel so socialisti vseh osrednjih držav tudi za sklicanje. Socialistične stranke v ententnih deželah so tri proti sklicanju, a devet jih je za sklicanje. Pri tem pa ne vštevamo Finsko, ker se Finci pravzaprav ne udeležujejo vojne in tudi ne Poljsko, ker spadajo deli poljske stranke tej skupini, deli zopet oni skupini vojujočih držav. Pregledati pa tudi ne smemo, da je francoski pariški kongres odklonil takojšnje sklicanje le z večino 1537 glasov, dočim je bilo za takojšnje sklicanje 1407 glasov.

Ta pregled dovolj jasno ovrže trditev, da se je izkazala internacionala v ententnih deželah v tej vojni kot varnostna četa ententnih vlad. V ententnih deželah pa pravijo seveda zopet drugače. Res pa je to, da internacionala prepričuje sama sebe in ves svet bolj in bolj, da je — internacionala.

Ugovor Francozov in Angležev je nepraktičen, ker vojni smotri Nemčije niso program nemških socialistov, ki pa nimajo s sklicanjem mednarodnega odbora prav nič opraviti.

35 let rudar — pa nima ne penzije ne dela.

Rudar Oton Wolf v Češki Novi vasi je ponesrečil dne 23. marca 1916 in bolehal zaradi tega dolgo časa ter je bil za delo nezmožen. Do dne 20. avgusta je dobival bolniščino. Nezgodna zavarovalnica je priznala Wolfu 10% rento v znesku K 16:47 mesečno. Wolf je delal več nego deset let pri tisti jami, je od 1. septembra 1880, torej več nego 36 let nepretrgoma član centralne bratovske skladnice in 52 let star. Wolf je zahteval sedaj provizijo, ki jo je pa centralna bratovska skladnica odklonila, češ, da ni za delo nezmožen. Nastopil je torej tožbo proti bratovski skladnici in proti nezgodni zavarovalnici. Razsodišče nezgodne zavarovalnice mu je zvišalo rento od 10% na 12%. Razsodišče bratovske skladnice pa je tožbo zavrnilo, ker je zdravniški izvedenec, sodni zdravnik dr. Mautner, izjavil, da se pri Wolfu dajo dognati le spremembe na mrenah in da znaša izguba njegove pridobitne zmožnosti le 20%. Vsekakor bi bilo moralo priti pri obravnavi v razpravo tudi vprašanje, je li Wolf zaradi slabega sluha še sposoben za rudarsko delo (kopač). Pravorek razsodišča je končno veljaven, ker je razsodišče zadnja instanca in zato je razsodba veljavna, čeprav se nam zdi, da se nam je krivica zgodila. Zavrneni delavec mora torej poskrbeti, da pride zopet v delo, če ne mara izgubiti pravic pri bratovski skladnici. Dne 28. decembra ga je razsodišče zavrnilo, dne 29. decembra se je javil pri svojem obratnem vodji za delo, ki ga je tudi dobil s pripombo: »No, ker ste že toliko časa pri tej jami, Vas sprejemem«. Wolfa so poslali k bratovskoskladničnemu zdravniku dru. Freundu, da ga preišče, če je sposoben za rudarja. Zdravnik bratovske skladnice mu pravi: »Vas ne morem sprejeti, slabo slišite, če se Vam kaj pripeti, ne morem prevzeti odgovornosti« in zapiše na sprejemni list, da za rudarsko delo ni sposoben. Obratno vodstvo pošlje moža nato k upravi bratovske skladnice v Mostec. Tam ga je dne 2. januarja šef-

zdravnik bratovske skladnice še enkrat preiskal ter tudi izjavil, da mož ni sposoben za rudarsko delo. Penzije torej ne dobi, dela pri rudniku pa tudi ne, če bi ga tudi hotel, ker temu nasprotujejo zdravniške izjave. Ponavljamo torej: mož je 36 let član bratovske skladnice, ves čas je delal le pri treh podjetjih, 36 let je plačeval visoke prispevke bratovski skladnici sedaj pa, ko je star, ni več zmožen za delo, ne dobi ne penzije ne dela. Tukaj se utegne komu usiliti vprašanje, kaj pa je res, ali je mož za delo nezmožen popolnoma ali je izgubil na sposobnosti le 20%? Če ni sposoben mu gre provizija, če pa je še sposoben morda tudi le deloma, ga pa mora rudnik sprejeti v delo. Razsodišče nezgodne zavarovalnice je odklonilo provizioniranje, ker je stalo na stališču izvedenca, da je prošnik še zmožen za delo; toda zdravnik bratovske skladnice je izjavil, da Wolf ni zmožen za rudarsko delo; enako se je izjavil tudi šefzdravnik.

V tej dogodbi tiči velika nepraktičnost in malo zmisla za socialno pravičnost. Kaj pomagajo zakoni, naredbe in vsi ukazi, če pa se stvar, ki je takorekoč popolnoma jasna tako nerodno in brez pravega presodka odloča očitno krivično v škodo prizadetega člana bratovske skladnice. Na podlagi nelogičnih sklepov in razsodb naj izgubi onemogli rudar svoje pravice do provizije! To je že precej gorostasna krivica!

Svetovna vojna.

Osrednje države so pričele ostrejšo blokado s podmorskimi čolni proti Angliji, Franciji in Italiji. Ustaviti hočejo kar najbolj dovoz živil in municije v države sporazuma ter s tem povzročiti tisto, kar skuša sporazum že dve in pol leti napram Evropi. S tem ukrepom so najbolj prizadete nevtralne države, ker bodo ob strogi izvedbi blokade morale opustiti trgovino s sporazumom. Proti temu ukrepu so se najprej oglašile Zedinjene države. Prekinile so diplomatske zveze z Nemčijo ter zaplenile nemške trgovske ladje, ki so se nahajale v ameriških pristaniščih.

Zedinjene države so tudi pozvale druge nevtralne države, da se jim pridružijo, toda doslej so izjavile Švica, Španija, Danska in Švedska, da ostanejo dalje nevtralne. Osrednje države so dobile v Zedinjenih državah enajstega nasprotnika, ki pa ne prihaja mnogo v poštev. Zedinjene države sporazumu najbrže drugače ne bodo koristile, nego da mu odpro nove kredite ter ga vbodoče še bogateje zalagajo z vojnimi potrebščinami.

Vojske se pripravljajo na vseh važnejših bojiščih za silne boje.

Na vsem italijanskem bojišču se ponavljajo topovski in patroljski boji. Sprememb ali večjih operacij pa ni, ker imajo sneg in do 7 stopinj mraza celo ob soški bojni črti.

Na ruskem bojišču so imeli minule tedne hude boje pri Rigi, ob reki Aa in ob Zlati Lipi ter ob Narajovki. Napadi so bili odbiti. V zadnjih dneh pa počivajo bojevanja skoro popolnoma. Enako je tudi na Rumunskem. Zaradi vremena je vojskovanje nemogoče. Ob Seretu in pred Galacom pa imajo Rusi prejšnjo vojsko.

Na macedonskem so imeli do zadnjih dni le topovske boje kakor smo že zadnjič poročali. Sedaj se razvija nekaj novih bojev.

Ob Tigrisu v Aziji so Angleži napadli turške postojanke s kakimi tremi ali štirimi divizijami. Vršili so se precej hudi boji, a so bili Angleži končno občutno poraženi.

Tudi na francoskem je oviralo vojevanje izredno neugodno vreme, a boji kljub temu niso popolnoma prenehali. Angleži in Francozi napravljajo posamezne sunke med rekama Ankre in Somme, da bi s tem preprečili, da bi Nemci zbrali na kakem določenem mestu večjo vojsko

ter pričeli z inicijativni boji, kakor so to storili lani pri Verdunu.

Poostrena podmorska vojna ima že mnogo uspehov. Prve dni je bilo potopljenih nad 30 ladij; med prvimi je bila tudi ameriška transportna ladja.

Drugi posebni dogodkov ni

Domači pregled.

Občinski svet ljubljanski je v torek dovolil magistratnemu uradništvu in uslužbenecem zvišane draginjske doklade v oni izmeri, kakor jih imajo državni nastavljeni. Zvišanje velja za leto 1917.

Nekaj podatkov iz letne mrlške statistike Lanske leto je umrlo v Ljubljani 1262 civilnih oseb in sicer je bilo 806 domačinov ter 456 tujcev. V deželni bolnici jih je umrlo 418, od teh je bilo 269 tujcev in 149 domačinov. Na jetiki jih je umrlo 260 in sicer 113 v deželni bolnici, 147 pa sicer v Ljubljani deloma po raznih hiranicah, sanatorijih in drugih sličnih zavodih, deloma v zasebnih stanovanjih. Med smrtnimi slučajmi na jetiki izven deželne bolnice je bilo 81 domačinov in 66 tujcev, med jetičniki v deželni bolnici pa je bilo 68 tujcev in 45 domačinov, to je takih, ki so smeli svoje redno bivališče v Ljubljani.

Poraba saharina. Vlada je uvedla monopol za saharin, umetno nadomestilo za sladkor, ki nima vrednosti kot hrana, ki pa je 550krat sladkejši kot sladkor. Saharin se bo prodajal v lekarnah po določenih cenah. Kupiti ga bo smel vsakdo. Cene bodo od vlade fiksirane.

36 milijard avstrijskega državnega dolga. Komisija za kontrolo državnih dolgov je izdala poročilo o stanju državnih dolgov z dnem 30. junija 1916. Tedaj so znašali avstrijski državni dolgovi 36.027:8 milijonov, za kar treba letnih obresti 1478 milijonov. Všteto pa še ni peto vojno posojilo, ki znaša 4412 milijonov kron.

Nova prebiranja za letnike 1872 do 1891. Uradno razglašajo, da se bodo vršila v času od 3. do 28. marca nova prebiranja črnovojniških letnikov 1872. do 1891. K prebiranju morajo priti vsi, ki so bili pri prejšnjih (3) prebiranjih spoznani za nesposobne, pa tudi tisti, ki so bili pri prezentaciji ali pozneje iz vojaške službe kot nesposobni odpuščeni. Izvzeti so: 1. tisti, ki se itak nahajajo v aktivni črnovojniški službi; 2. ki so od črnovojniške službe še sedaj veljavno oproščeni; 3. vojaški gažisti v pokoju ali v razmerju »izven službe«; 4. ki so bili šele po 30. novembru 1916. potom superarbitracije iz vojaške službe odpuščeni oziroma kot črnovojniki poslani na dopust; 5. invalidi, nahajajoči se v vojaških oskrbovalnih zavodih; 6. ki so bili kot popolnoma nesposobni že svoj čas iz asentnih seznamov črtani ali katerim se je pozneje izstavil certifikat o oprostitvi od črnovojniške službe ali pa črnovojniška odpustnica; imejtelji enostavnih potrdil, da so za vsako črnovojniško službo nesposobni, niso oproščeni pregledovanja; 7. ki imajo take hibe, da so za črnovojniško službo z orožjem očitno nesposobni, ako je to pred pregledovalno komisijo dokazano. Epileptiki pa morajo priti osebno k pregledovanju ter prinesiti seboj spričevalo o svoji bolezni. Vsi, ki so dolžni priti k pregledovanju se morajo najpozneje do 15. t. m. prijaviti pri uradu dotične občine, v kateri prebivajo v času objave tega razglasa.

S pozivnim razglasom »R« zaukazano prebiranje v letu 1899. rojenih črnovojniškov se vrši na Kranjskem: Dne 8., 9. in 10. februarja v Ljubljani za sodna okraja Ljubljana (izvzemši mesto Ljubljana) in Vrhnika; dne 12. februarja v Črnomlju za sodna okraja Črnomelj in Metlika; dne 13. in 14. februarja v Rudolfovem za sodna okraja Rudolfovo in Žu-

zemperk; dne 15. februarja v Trebnjem za sodni okraj Trebnje; dne 16. februarja v Mokronogu za sodni okraj Mokronog; dne 17. februarja v Kostanjevici za sodni okraj Kostanjevica; dne 18. februarja v Krškem za sodni okraj Krško; dne 19. februarja v Ratečah za sodni okraj Rateče; dne 20. februarja v Litiji za sodni okraj Litija; dne 22. februarja v Višnji gori za sodni okraj Višnja gora; dne 8. februarja na Jesenicah za sodni okraj Kranjska gora; dne 10. in 11. februarja v Kranju za sodna okraja Kranj in Tržič; dne 12. februarja v Škofji Loki za sodni okraj Škofja Loka; dne 13. in 14. februarja v Ljubljani za mesto Ljubljana; dne 15. in 16. februarja v Kamniku za sodna okraja Kamnik in Brdo; dne 18. in 19. februarja v Ribnici za sodna okraja Ribnica in Velike Lašče; dne 20. februarja v Kočevju za sodni okraj Kočevje; dne 9. februarja v Vipavi za sodni okraj Vipava; dne 11. in 12. februarja v Postojni za sodne okraje Postojna, Ilirska Bistrica in Senožeče; dne 14. februarja v Logatcu za sodne okraje Logatec, Lož in Cerknica; dne 16. februarja v Idriji za sodni okraj Idrija.

Nova pregledovanja na Ogrskem. Ogrski brzojavni urad poroča 2. t. m.: Magistrat je nabil odredbo domobranskega ministra, da se morajo oni, v Budimpešti se mudeči črnovojniški obvezanci letnikov 1872 do 1891, tako ogrski, kakor avstrijski državljani in bosanski in hercegovinski deželani, ki so bili spoznani pri dosedanjih prebiranjih za nesposobne ali ki so bili vsled nesposobnosti odpuščeni iz aktivne vojaške službe, nadalje oproščeni teh letnikov in črnovojniški letnikov 1865 do 1889, ki niso prišli k prebiranju, tekem 24 ur zglasiti z uradnimi legitimacijami. Tako popisani pridejo od 26. februarja do 19. marca do novega prebiranja. Oproščeni morajo pred kompetentno okrajno oblastjo dokazati v času od 12. do 14. februarja, da pravni naslov njih oprostitev še obstoja.

Vzor vojnega liferanta. Ko se je začela vojna, je bil gospod Bosel na Dunaju še jako mlad trgovski sotrudnik. Čim so začeli grneti topovi, je postal gospod Bosel liferant nižjeavstrijskega namestništva. Dobil je dobavo raznih stvari v skupni vrednosti 20 milijonov in zaslužil čistega dobička 1.200.000 kron. Namestništvo je samo izjavilo da gospod Bosel ni bil njegov edini liferant, nego da je poleg njega imelo še druge. Ti so seveda tudi zaslužili. Bosel je delal v družbi z nekim drugim mladim človekom Rosenbaumom. »Arbeiter Ztg.« se zanima, kako je bilo mogoče, da sta dobila milijonsko dajatev dva mlada človeka, ki nista imela pred vojno niti najmanjšega premoženja ter ugiba, da so se za njima skrili ali denarni mogočniki, ki nočejo s svojimi imeni na dan, ali pa sta deležna protekcije kakoga posebno vplivnega moža.

Glas o razmerah na Ogrskem. »Pester Lloyd« je vsul celo ploho psolv in prostaštva na berlinski list »Post«, ker je precej odkrito govoril o izvestnih razmerah na Ogrskem in tudi v avstro-ogrski nagodbi. Posebno se huduje »Pester Lloyd« na berlinski list, ker je rekel, da grof Tisza gre za tem, da bi obe polovici monarhije razprl in ju ločil gospodarsko in militarično. Peštanski list se kar čudi, da ni tiskarniško črnilo zardelo, ko mora tiskati tako budalost. — Po tonu, ki ga rabi »Pester Lloyd«, bi bilo soditi, da je berlinska koleginja precej trdo stopila na prste »Lloydu« in razmeram na Ogrskem. To pa — kakor sodi »Arbeiter-Zeitung« — po zaslugi. Ta poslednji list pravi sicer, da je »Post« list precej dvomljive vrednosti, ter da stoji približno na isti moralni višini kakor — »Pester Lloyd«!! O tem pravi »Arbeiter-Zeitung«, da izha-

ja v nemškem jeziku le zato, da — vara ljudi v Nemčiji glede razmer na Ogrskem. V članku »Pošte« utegne biti kaka netočnost, ali psovanje v »Lloydu« priča, da bi hoteli s psovanjem odvrčati s kritičnega opazovanja stvari in — ljudi na Ogrskem. Ker pa časopisje v Nemčiji ni na višini — »Pester Lloyd«, se ta poizkus ne posreči! Posebno, kar se tiče nagodbe, je zgodopisec že ugotovil, da je po svojem obsegu sad nasilnega položaja, ali, kakor je rekla »Post«, da je Fran Deak, oče nagodbe, na ogrski strani, »izkoristil avstrijski poraz pri Kraljevem Gradcu«. Glede očitanja, da hoče grof Tisza raztrgati monarhijo, pravi »Arbeiter-Ztg.«: »Res je, da Tiszu ni za ločenje, marveč mu je za gospodstvo v dualizmu. Vprašanje je le, ali ta pomota (v berlinskem listu) govori Tiszu v prilog... Po vsem tem je dobilo časopisje v Nemčiji v tem odgovoru eksempl kulturelne kakovosti tega »Pester Lloyd«. — Omenili smo to — dehtečo polemiko, ker je »Pester Khuen, ali Andrassy, ali Aponny, ali kak Košut« — vsikdar najverneje trobilo in »Lloyd« — pa naj je na krinilu Tisza, ali calo stvari in — ljudi na Ogrskem.

Grof Tisza o podmorski vojni. V ogrskem državnem zboru je grof Tisza izjavil, da za podmorske čolne ni uporabljati tistih pravnih načel, kakor za ladje, ki izvršujejo blokado. Sicer pa je to vprašanje zakasnelo, ker je sovražnik proglašil velik del morja za polje min in je važne pristane zaprl z minami. Če je to dovoljeno — in nevtraleci temu niso ugovarjali — bi se potem gotovi deli morja ne smeli blokirati s podmorskimi čolni. To pomeni za nevtralece tisti riziko, kakor mine. Proti našemu stališču ugovarjajo edino Zedinjene države. Svoj čas smo se odpovedali rabi podmorskih čolnov, da se ognemo nasprotjem, danes pa nam je to postopanje nasprotnikov naredilo nemogoče. — V odgovor na našo tudi od Wilsona pospeševano mirovno ponudbo, so brutalno proklamirali naše uničenje. Na tako izjavo je obramba z vsemi sredstvi edini odgovor. Odločili smo se za podmorske čolne v zavesti, da so dani vsi predpogoji za popolno zmago in da je prišel čas za njih uspešno rabo. Storili smo to oziraje se kolikor mogoče na nevtralne države. Nimamo še vzroka misliti, da večina nevtralnih držav ne razume našega postopanja. Samo Zedinjene države so odgovorile s pretrganjem zvez z Nemčijo. Upamo v zlic temu, da bodo Zedinjene države uvaževale, kaj nas je vodilo, predno se odločijo za dejanje, ki bi bilo po našem prepričanju škodljivo sveti stvari človeštva in mira ravnotako, kakor lastnim interesom Zedinjenih držav. Prijeli smo za to orožje, da se približamo miru, ki bo slonel na podlagi, katero je Wilson označil. Stojimo še danes na stališču po Wilsonu predlaganega miru, ki nikogar ne zadene v pogojih njegovega obstanka, ki neče nikogar ponižati in zamore biti podlaga trajnega miru. Pripravljeni smo tudi še danes na pogajanja, čim dobimo jamstva, da se hočejo sovražniki pogajati za tak mir. Dokler pa nam strežejo sovražniki po življenju, smo prisiljeni in odločni, porabljeni vsa dopustna sredstva, ki so zmožna, nam zagotoviti uspeh.

Semena za zelenjavo, ki so bila kupljena na poziv poljedelskega ministrstva na Holandskem in Danskem je dobili po določenih cenah in pogojih pri centrali za krmila na Dunaju (Futtermittelzentrale, Wien I., Trattnerhof). Interesentje, ki hočejo kupiti najmanj 50 kg posamezne semenske vrste, se morajo obrniti neposredno do centrale za krmila. Onim interesentom, ki si hočejo nabaviti manjše množine, bi se bilo obrniti do trgovcev s semeni.

Boleča so kurja očesa in njih odstranitev je prava dobrota. Nikdar pa se to ne sme zgoditi z izrezavanjem kurjih oces z nožem. Prav lahko se zgodi, da pregloboko zarežemo in si s tem nakopljemo zastrupljenje krvi. Da se pa noža ne uporablja lahkomišelnost, priporočamo čitateljem mnogopreizkušeno, temeljito učinkujoče sredstvo. S Fellerjevim obližem za kurja očesa se ta veliko bolj zanesljivo in vsled tega brez nevarnosti in popolnoma brez bolečin odstranijo. Tisoči hribolazcev, orožnikov, listonoš, vojakov in vsi, ki so ga kdaj uporabili, priporočajo Fellerjev obliž za kurja očesa, ki je torej najhitrejše in zanesljivo učinkujoče sredstvo za odstranitev kurjih oces brez nevarnosti in stane 1 K in 2 K. Kdor veliko hodi, smatral bo za pravo dobroto, če se bo iznebil nadležnih kurjih oces. Za odstranitev glavobola in migrene (živčnega glavobola) priporočamo iz lastne izkušnje hladeče, bolečine lajšajoče, neverjetno dobrodejno Fellerjevo črtalo za migreno (Migränstift), ki stane samo 1 K. Ti priljubljeni preparati so se tisočerno obnesli in jih lahko kar najbolje priporočamo. Naročite se pristni pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatr 334, Hrvatsko. Sploh naročavamo vse dobre preparate pri Fellerju.

Svetovni pregled.

500 pomorskih čolnov so baje Nemci pripravili za poostreno blokado proti Angliji, Franciji in Italiji. Zgradili so tudi mnogo novih Zeppelinovcev.

»Gnojni kup.« Ruski vladni list »Zemščina« je pisal ob priliki odgoditve ruske dume: »Duma je bila odgodena in za nekaj časa je preprečeno temu gnojnemu kupu, da bi razširil kugo; le škoda, da je ni že končno konec«. Drugi list, »Znamija«, govori o Zemstvih kakor o roparskih tolpah in zopet drugi list imenuje Stürmerja edinega pravega Rusa in Szanovca za služabnika Anglije.

Kako delajo vojne dobičke. Pariški list »L' Oeuvre«, ki je nedavno obtožil senatorja Charlesa Humberta, da je s svojimi vojnimi dobički nakupil dve graščini, poroča v svojem uvodniku »Razkritja o prejšnjih nelepkih manevrih Hubertovih«. Po teh razkritjih je Humbert, ko je bil predsednik vojni komisiji, naročil pri firmi 60 tovornih avtomobilov. Firma je imenovala Humberta glavnim agentom s plačo 10.000 frankov in mu obljubila nekaj odstotkov od državnih naročil. »L' Oeuvre« priobčuje tudi obračun te firme, v katerem je izkazanih 15.795 frankov, ki jih je dobil Humbert kot provizijo za dobo 15 mesecev. Senator Humbert je strasten zagovornik vojne. Postal bi bil rad municijski minister, zato je bil pričel gonjo proti ministrstvu Briand, toda senat je Humberta razkrinkal. Humbert je bil v svoji mladosti natak. Postal je vojak in častnik. Ko je izstopil iz vojske, se je posvetil politiki, se bogato oženil in potem podedoval še po materi svoje druge žene več milijonov imetja. Nato je kupil vplivni list »Journal« in mu postal urednik ter s tem dosegel velik vpliv na politiko, s katero je morala tudi računati skoro vsaka francoska vlada. S tem je menda dovolj označena Humbertova vnema za vojno.

Wilson in mir. Zaradi poostrene podmorske vojne je Wilson okrenil svoj plašč. Na srcu mu je ameriška kupčija in pripravljala se, da brani ameriški kapitalizem eventualno z orožjem. Wilsonova mirovna spomenica ni ugodno vplivala na kapitaliste, ker — dobiček je le več vreden nego suhoparni mir, ki nosi mnogo manjše profite. Wilson je hotel torej ne kot človek, marveč kot diplomat, napraviti uslugo kapitalistom, zato je nastopil

4
 proti blokadi sporazuma. Svobodno trgovino zahteva, podmorska vojna, pravi, je proti pravicam človeške narave. Wilsonova zahteva je seveda pravična, toda izstradanje Evrope je tudi krivično in pravično bi bilo le, če bi se blokade sploh odpravile, torej tudi blokada proti Evropi, kar se pa Wilsonu ne zdi tako potrebno, ker je trg Evrope premalen, da bi Amerika reflektirala nanj sedaj, ko niti potrebam sporazuma ne more zadostiti s svojimi dobavami. Kljub vsem tem dejstvom pa Wilson ne namerava nehati s svojimi mirovnimi akcijami. Razvoj konflikta med Ameriko in Nemčijo nam bo v kratkem pokazal, kdo tiči v Wilsonovi koži — človek ali kapitalist.

Delo pljuč učinkovito podpremo, če prsa in hrbet vsaki dan masiramo s Fellerjevim rastlinskim esenčnim fluidom z znamko Elsfluid. To pospešuje delovanje kože in kožno izdihavanje, poživilja obtok krvi in na ta način krepi pljuča. Čim živahnejše polje kri, čim delj prodre v najnežnejše organe, tem lažje je potem uničiti mogoče že obstoječe bolezenske kali in ohraniti zdravo telo. Elsfluid se že nad 20 let porablja v tisočih družinah in nad 100.000 zahvalnih pisem izpričuje njegov dobrodejen učinek. Tudi mnogi zdravniki so ga preiskusili in ga priporočajo. Cene pred vojno. 12 steklenic tega izbornega domačega zdravila stane kamorkoli franko 6 K, edino pristno pri lekarnarju E. V. Fellerju, Stubica, Elsatrg 334, Hrvatsko. Tu se tudi naročajo Fellerjeve voljno odvajajoče rabarbarske kroglice z znamko Elsakroglice, dobro

želodčno sredstvo. Šest škatlic franko za 4 K 40 vin. Te kroglice so si tekom več let pridobile na tisoče odjemalcev, ki nočejo več jemati drugih odvajalnih sredstev. Dočim druga odvajala draže črevo in slabe želodec, učinkujejo Fellerjeve pristne Elsakroglice želodec krepeče in nimajo nikakega škodljivega stranskega učinka. Zato zaslužijo prednost pred drugimi. Dobra je Fellerjeva migrenska stogla za 1 krono. (vi)

Izdajatelj Ivan Mlinar.
 Odgovorni urednik Viktor Zore.
 Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Trbovljah

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

VABILO

na

izredni občni zbor

ki se vrši

v nedeljo dne 4. marca 1917 ob 4. uri pop. v društvenih prostorih.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Preosnova § 16. pravil.
3. Raznoterosti.

Nadzorstvo.

Predstojništvo.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopu Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Za člane:
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Božidar Kisel, Trebnje	od 8. do 11. dop.	

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga ležijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Podplati

se ohranijo, če se na nove ali malo ponošene čevlje pritrdijo nabitki iz usnja.

Za en par z žeblički cena

za otroke	za dame in dečke	za gospode
26—35	36—42	40—46
K 1-20	K 1-50	K 1-80

Dobe se v zalogi čevljev „P E K O“
 Peter Kozina & Ko., Ljubljana,
 Breg, nasproti Sv. Jakoba mostu.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje
 Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
 Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanov
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/21	1/21	Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Minar	1/21.	1/23.	Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v najnujnih slučajih, Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga ležijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v najnujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje

(Strickmaschinen)

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe za-
 stonj in franko.